

סרטים

האלה השמינה

הבה נתעשרה (תל אביב: תל אביב; ארצות הברית) הוא סרט שכל מה שבו אינו חשוב, פרט לשני דברים: מארלין מונרו ואייב מונטאן. העלילה, סיפור תפל למדי על מיליונר שבעיניים החפץ לרכוש דחקא את האשה שתאהב בו ולא בכסף, איננו אלא אמתלה להראות על הבד, את שניהם יחדיו וכל אחד לחוד. השיח נועד רק לגרום לכך ששני סמליהם במחצית השנייה של המאה העשרים יוכלו לעצות את שפותיהם ולגלגל בעיניהם בצורות החושניות המעצירות רעד בגופות מעריציהם. המוסיקה, הכורי-אוגרפיה, התפאורה והבימוי הינם רק דרי-כים טכניות שונות להשגת אותה התוצרת — הבלטת מעלותיהם וקסמם המיני של שני האלילים.

העובדה שבשעת ההסרטה שכחו הגברת מילר ומר סיגוריה את בני-זוגם, שכל אחד מהם השאיר בבית, ויחסיהם הפרטיים הפכו ליחסים הציבור של הסרט, מוסיפה לי-הבה נתעשרה מימד שאינו מצוי אף בסרטים תלת-ממדיים: הרגשת הצופה שהוא רואה גם את הדברים שאין מראים לו על הבד.

כל זה יכול היה להסתכם בצורת גלולת-חלומות הוליוודית מתוקה. אלא שסמל המיניות הנשי — למרות שעדיין כל אמי-רת, בוקר-טוב' תמימה שלה נשמעת כהו-מנה למיטה — השמינה, באי-אלו מקומות, ואילו התגלמות המיניות הגברית, מסתפק בעצם הופעתו ללא תוספות של מישחק /או שיהי. וכשהאלים נראים אנושיים ככל האדם, קשה במקצת להעריך אותם.

מדריך משפחתי

אהבה במחבוא (מונגרבי: תל אביב; ארצות הברית) הוא סרט שנועד להיות נותן עצות בנוסח המדורים המשפחתיים של שבו-עזני הנשים: "איך להיות בעל מסורג" או "איך תרכשי את לב בעלך?"

מונרו ב"הבה נתעשרה" תוספת שומן במקומות מסוימים

ציירת רג'ינה ברטלי האלוהים הטיל משימה

תפקיד האב — הקפיטן קלר. יש רגעים בהם הוא מצליח אפילו לגנוב את הדמעות שהנשים בקהל מוילות על גורלה של בתו.

תערוכות

האבסטרקט המשיח

גאלריה כ"ץ מציגה השבוע תערוכה של ציוריי שמן מופשטים של ציירת אבס-טרקטית אורחת, שהגיע אלינו מרומא בי-דרכה אל הנגב.

רג'ינה ברטלי החיכנית ונמוכת-הקומה, שנולדה בוויגיניה, ארצות-הברית, רכשה את השכלתה האמנותית באוניברסיטאות חשובות כמו פנסיילניה וקולומביה. בסיום לימודיה זכתה למלגות-השתלמות, שאיפשרו לה לסייר על שני אירופה כציירת סיגורא-טיבית; אך עד מהרה, גילתה שהיעוד האמיתי שלה בחיים הוא ציור אבסטרקטי דחקא. בניגוד לציירים אחרים, אשר גילו, גם הם, את האבסטרקט לאחר שהיה של כמה חודשים בספרים, לא נשארה רג'ינה ברטלי ציירת מופשטת רגילה; כי בינתים נגלה לה חזון שהפך את הציור שלה לשליחות משיחית.

השליחות שהביאה ציירת זו מרומא, שם היא מתגוררת עם בעלה — סאירוס אילאיוס — שחקן שהופיע בתפקידים מישניים בטרנסים כמו: חשמלית ושמה תשוקה, חזופי הכרך וזרע הפורענות — היא שליחות הצבע. העולם מלא צבע, המצוי באיסוד מוחלט; רק על-ידי ציור מופשט אפשר לתת לצבע זה משמעות אסתטית. משימה זו, של גאולת הצבע, הוטלה עליה, לפי דבריה של רג'ינה עצמה, על-ידי האלוהים, ש-ציחה עליה למטרה זו, לרדת לנגב. בינתים, עד שהגיע לנגב, מקדח רג'ינה ברטלי לזעזע את עולם האמנות התל-אביבי בכדים המצטיינים בצבעוניות עשירה, בהר-מוניה ובמשיכות מיכחול רחבות ועזות.

הבן האובד

תערוכת רישומים (גלריה דוגית, תל אביב), הראשונה, של הצייר הישראלי החתיק שלום רייזר, נפתחה השבוע, לאחר העדרות ממושכת של שתיים-עשרה שנה.

בן 19 היה רייזר כאשר נתגלה בחינה על ידי הצייר בוצקו, זמן קצר לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. מוקדם מכשרונו הבלתי רגיל, העלה אותו בוצקו ארצה בי-תקציב מיוחד של בית הספר לאמנות בצלאל, שנועד להעלות כשרונות צעירים במסגרת עלית הנוער של הסוכנות.

כמה שנות לימוד בבית-הספר הלאומי לאמנות, הוכיחו שהחיקתה היו מוצדקות. במיוחד הצטיין הצעיר הנאה בעל הבלורית המסולסלת והעינים הכחולות, התולמניות, ברישום ובגרפיקה.

באותה תקופה, עם גמר לימודיו בבית הספר, התחיל רייזר לרשום סידרת עטורים לתניך שפרסם בכתבי עת שונים, שהפנתה אליו מיד את עיניהם הסקרניות של חובבי האמנות שניבאו לו עתיד מזהיר. עם קום המדינה, יצא רייזר, כצעירים אחרים, לפא-ריס. אך גם שם לא נשאר זמן רב. תקופת יצר נדודים, טיל רייזר לארכה ולרחבה של אירופה, תוך ניתוק קשרים מוחלט עם ידידיו וציירים ישראלים אחרים.

לאחר תקופת העלמות ממושכת, חזר רייזר ארצה ומתכוון עתה להתחיל בסדרת תערוכות, שהראשונה שבהם היא התערוכה בבונית, בה הוא מציג כמה מן הרישומים לתניך שהוציא לו מוניטין בזמנו.

אמנות

תיאטרון

שלושה בסיר אחד

אשנב, שאינו מכנה את עצמו בשם תיאטרון, אלא בשם צנוע יותר: במה למ-קור, העלה שלושה מערכונים על-ידי צוות של ארבעה שחקנים: זהרירה חירפאית, גבי-ריאל וגן, איזי אברהמי ודויד סמדר. המערכון הראשון הוא שוטרים וגנבים, המבוסס על הרעיון, שחלומי של שוטר הוא לתפוס גנב (הלואי והיה זה אמת!). בעל החלום, שבמשך שלושים שנה תיחק תיחק, מצליח להגשים את החלום, אך לבו הטוב אינו מניח לו להכניס את הגנב לבית הסוהר. זהו רעיון מצויין שנכתב בצורה בלתי מוצלחת על ידי מחזאי שהותו מסתתרת מאחורי הפסידוניהם אבישי צפרי. המערכון השני, הביקור, אינו מחזה כלל, אלא אוסף של נאומים ציוניים לטובת המור-לדת — ומשעמם כמותם.

רק המערכון השלישי — החסא הראשון — המצדיק את ההצגה כולה. זהו פירוש משעשע ומבריק, לסיפור אדם וחוה בגן-עדן. הפירוש נכתב בהומור ובחוממה רבה על ידי אהרון מגד. במחזה זה ניתן סוף-סוף לרוב חברי הלהקה לפתח את כישוריהם המישחק המוגבל שלהם. יש להוציא מכלל זה את זהרירה חירפאית, שמישחקה המצור-יין שבה את לב הקהל.

נס גדול היה פה

העושה ניפלאות (הבימה) עשה בא-מת פלא גדול בזה, שהצליח את תיאטרון הבימה משורה של כישלונות אשר רדפה אותו כסיום, בתורשים האחרונים. לאחר כישלונות האופרה בגרוש והמסע הארוך לתוך הלילה מבטיחה ההצגה החדשה להיות הצלחה קופתית.

העושה ניפלאות מסר על מאבקה של אן סוליבן (מרים זוהר) עם עולמה האטום של הילדה הלן קלר (רינה נתן), שמחלה ממארת, בגיל של ששה חדשים, נטלה ממנה את חוש הראיה והשמיעה. כתוצאה מכך, מאבדת הילדה גם את כושר הריבור. נותר לאומללה רק חוש המישוש, כקשר יחיד עם העולם. לאחר שורה של כישלונות, תוך מאבק עיקש עם הבית, מגיע המחזה לסימום הטוב והשמח כאשר הילדה העיוורת, החרשת והאילמת מצליחה, סוף-סוף, להבין את משמעות המילה מים. הנמסרת לה בי-דרך של איות בכף היד.

אין זה מחזה במובנה הרגיל של המלה. הבמאי האמריקאי ויליאם גיבסון לא כתב מחזה, אלא מחשבת-דמעות מעיני קהילה-צור פים. כיוון שהבמאי אברהם גיניו תפס את הפרינציפ כבר מן ההתחלה, השכיל לגבש צוות השחקנים שיועד לא רק לשחק אלא גם מבין מה רוצים ממנו.

מרים זוהר ורינה נתן, הראשונה בתפקיד אן סוליבן והשנייה בתפקיד הלן קלר, הול-מות זו בזו באגרופים קפוצים, מתגלגלות על פני הבמה, וגם חיות לפעמים בשלום, כשמישחקן תואם להפליא, ואינו מגלה לק-הל שרינה נתן היא בסך הכל ילדה בת תשע וחצי מיפה, הלומדת בבית-הספר אל-אנה, ונבחרה מתוך שלוש מאות מועמדות. שלא כבהצגות הקודמות, עומדת גם רמת-מישחקם של השחקנים המקצועיים על הגובה; מצטיין מכולם שמואל רודנסקי בי-

הסרט עצמו מספר על שניים, שבמשפח-תם לא קראו עצות כאלה. אדריכל מצליח (קירק דוגלאס), אב לשני ילדים, שעיקר דאגתה של אשתו היה לכסף ולא להבנת יצירותיו, מתאהב באשת סקיד (קים נובאק), אם לילד, שבפעלה שוב אינו להוט אחריה. שניהם מוצאים זה בזה את מה שחסר להם בבני-זוגם. הם מנהלים רומן כסתר, וכשה-סוד מתגלה יום אחד — הם מנתקים אותו וחוזרים איש אל ביתו.

במקביל לרומן האהבים בין השניים, מת-רחשת דרמה נוספת שיצרני הסרט התכוונו כנראה להפכה לסמלית ולהראות באמצעותה את מה שלא יכלו לומר באמצעות הרומן. מכיוון שלפי כללי המוסר ההוליוודי לא ניתן לסיים סרט כזה בפרידת הווגות הי-נשואים ובנשואי הנאהבים, מוצג פתרון זה רק בהקבלה.

האדריכל מקבל על עצמו לבנות בית בסגנון יוצא-דופן ובניגוד למוסכמות לי-סופר מצליח (ארני קובאק). בד בבד עם בנין הרומן נבנה גם הבנין החדש, אלא ש-באיוה שהוא מקום אוכל הקשר בין המשל-לנמשל ובנין החחילה הנהדרת נשאר בסרט רק לצרכי ראות.

סרט-ראוה זה אינו מצטיין בניתוח מע-מיק של הבעיה, גם לא בפיתרון החורג מן הרגיל. מוסר-השכל שלו הוא הפשטני ביותר: היה אתה בני-זוג טוב, ואז לא יבגוד-בך בני-זוגך!

מיפלצת בשר ודם

אד קאפונה (בנייהודה והמרכז: תל-אביב; ארצות-הברית) הוא הגאנגסטר שהש-תלט על שיקאגו בשנות העשרים ואשר שמו הפך למושג של שיטת פשע המבוצעת בי-עזרת טירור ושיחיתות פוליטית, שיטה הקיימת עד היום הזה בארגונים וב-מקומות מסוימים של ארצות-הברית.

מבלי להיכנס לניתוחים פסיכולוגיים של דמות הגאנגסטר הגדול, ובלו לעמוד על הצדדים הסוציאליים שאיפשרו את צמיחתה, עוסק הסרט רק בצד העובדתי של פרשת אל קאפונה, מרגע בו הוא מגיע כמהגר איטלקי עני לשיקאגו ומוצא פרנסה בתור שומר-ראש למנהיג כנופית מבריתו משק-אות. כשרונו המיוחד של אל קאפונה נת-גלה כבר אז. היה זה הכשרון לראות בי-עסקי הפשע עסקים מסחריים רגילים ול-נהל אותם בדיקנות ושיטתיות מסחריות. כשרון זה הוא שאיפשר לאל קאפונה לחסל את יריביו בעולם התחתון מבלי להשאיר עקבות, להקים ארגון פשע שהשתלט על עיר בת מיליונים, בה הפך הוא לבוס הי-אמיתי. הוא היה חופשי מדאגה של הפרעה בעסקיו, כל זמן שידע שפרנסי העיר וה-עמונות תלויים בו.

שחקנים רבים נמנעו מלקבל על עצמם את גילום דמותו של הפושע. רוד שטייגר קיבל את התפקיד והצליח לבצעו. הוא מג-לם דמות אנושית, לפעמים אנושית יתר על המידה, של האיש שהיה מחסל את יריביו במכוונות ירייה במרכז העיר. הסרט עצמו נשאר נאמן לעובדות כמעט ברוב הפרטים. הוא מתאר בפרוטרוט את חלקם של מנהיגי המפלגה הדמוקרטית בעיר בעלייתו של הגאנגסטר, מצביע רק על המשטרה כמוסד הסתור היחיד שהיה קיים בעיר.

לכידתו של אל קאפונה בעזון אי תשלום מס-הכנסה מעסקיו המוזהמים ומותו בבית-הסוהר מרגמים אבנים של חבריו לשעבר, מביאים לסיום את הקאריירה של מלך הי-עולם התחתון, בסרט מרתק ועשוי כהלכה.

תדריך

ואלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי-הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **רק בימי חול** (פאר: תל אביב) אידיאליזציה של היצאנית, בסרט המסין לי-העדפתם של תענוגות החיים הגשמיים כי-אמצעי להשגת האושר. מלינה מרקורי בי-מישחק מלהיב בסרטו של ז'ול דאסין.

● **אמריקה המזרחית** (נת: תל אביב) המגוחך ויוצא-הדופן שבאורח החיים האמ-ריקאי, כפי שהוא נראה בעדשות מצלמותיו האנושיות של הצרפתי פרנסוא רייכנבאך.

● **הדירה** (יוון: תל אביב) קומדיה ציאלנית של בילי ויילדר, על פקיד המצ-ליח בחברה, נכוחת העמדת דירתו לרשות נאופי הבוסים. ג'ק למון, שירלי מקלין.

● **פננים ואפר** (תמר: חיפה) לבטי-של דור שחונך רק להרוג, על רקע מלחמת-האחים בפולין לאחר מלחמת העולם השנייה.

● **הירושלמה אהובתי** (אורלי: חי-פה) אהבתה של שחקנית ציפתיה לאדריכל-יאפני, על רקע זחעות הירושלמה.